

IAC apkopojis aktivitātes jauniešu pilsoniskās līdzdalības sekmēšanai

IK DAIGA KĻANSKA

Izglītības attīstības centrs (IAC) no 2017. gada 1. februāra līdz 31. oktobrim īstenoja projektu „Jauniešu līdzdalība kopienu attīstībā” (Nr. 2017.LV/NVOF/PSA/005/02). Projektu finansiāli atbalstīja Sabiedrības integrācijas fonds (SIF) no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Projekta mērķis ir sekmēt iedzīvotāju ilgtspējīgu iesaistīšanos sabiedriskajos procesos, īstenojot izglītojošas, uz sadarbību un pilsonisko līdzdalību vērstas aktivitātes par demokrātijas, cilvēktiesību un starpkultūru dialoga jautājumiem.

Projekta tiešo mērķgrupu veidoja vairāk nekā 40 dalībnieki no visiem Latvijas plānošanas reģioniem. Programmas apguvē sadarbojās dažādu mācību priekšmetu skolotāji un klašu audzinātāji, kas strādā visos izglītojamo vecumposmos skolās ar latviešu un mazākumtautību izglītības programmām, kā arī nevalstisko organizāciju (NVO) dalībnieki, jaunatnes darba organizatori, jaunieši. Netiešo mērķgrupu veidoja izglītības un integrācijas jomu speciālisti, pilsoniskās sabiedrības aktivisti un vietējo kopienu iedzīvotāji. Projekta dalībniekiem bija atšķirīga iepriekšējā pieredze darbā ar projekta tematikā skartajiem jautājumiem.

Galvenās projekta aktivitātes

Projekta īstenošanas laikā tika izpētītas mērķgrupas aktuālās vajadzības un izstrādāta programma „Jauniešu pilsoniskā līdzdalība demokrātijas, cilvēktiesību un sociālās atbildības stiprināšanai”. Projekta dalībnieki semināros apguva ekspertu sagatavoto programmu. Klātienē tikšanās starplaikā programma tika aprobēta skolās un kopienās darbā ar jauniešiem un plašāku vietējo sabiedrību, īstenojot praktiskus – izglītojošas dažādu veidu aktivitātes.

Projekta eksperti sniedza dalībniekiem saturisku un metodisku atbalstu. Informācija par projektu tika atspoguļota IAC mājaslapā www.iac.edu.lv un citos medijos, ar projekta pieredzi iepazīstināti izglītības un integrācijas jomu speciālisti un citi interesenti. Projekta noslēgumā tika apkopota dalībnieku pieredze jauniešu integrācijas un līdzdalības aktivitāšu vadībā.

12. oktobrī notika projekta apaļā galda diskusija „Jauniešu pilsoniskās līdzdalības aktivitāšu vadība”.

Pieredze ir publicēta projektā „Jauniešu integrācijas un līdzdalības aktivitāšu vadība vietējās kopienās”.

FOTO: Andris Bērziņš

IAC direktore Iveta Vērse informē, ka ir izstrādāta programma „Jauniešu pilsoniskā līdzdalība demokrātijas, cilvēktiesību un sociālās atbildības stiprināšanai” un sagatavoti aktivitāšu piemēri tās īstenošanai.

kas ir publicēta vietnē <http://www.iac.edu.lv/assets/Uploads/Izdevumi/Jauniesuintegracijaulidzdaliba.pdf> un ko skolotāji var izmantot dažādos mācību priekšmetos un audzināšanas stundās, kā arī neformālajās aktivitātēs.

Jāreķinās ar specifiskām jauniešu interesēm, vajadzībām un izpausmes formām

Programmas „Jauniešu pilsoniskā līdzdalība demokrātijas, cilvēktiesību un sociālās atbildības stiprināšanai” autore Ingūna

Irbīte un Daina Zelmene norāda, ka Latvijā pilsoniskās līdzdalības pasivitātei ir vairāki iemesli: neticība savai spējai ietekmēt pozitīvas pārmaiņas, informācijas par iespējām līdzdarboties trūkums, aizņemtība un nevēlēšanās tam veltīt laiku un citus resursus (zināšanas, līdzekļus). Sava nozīme ir līdzdalības tradīciju trūkumam un ierobežotai pagātnes pieredzei gan individu, gan visas sabiedrības līmenī, nereti traucē arī personīgās īpašības – slinkums, neizlēmība, nedrošība.

Programmas autore ir secinājusi, ka izglītības iestādēm nākas saskarties arī ar vairākiem izaicinājumiem pilsoniskās izglītības īstenošanā un pilsoniskās līdzdalības iemaņu praktizēšanā. Politikas un tiesību kursu vidusskolā apgūst tikai dažas izglītības programmas. Skolēnu līdzpārvaldes efektivitāte lielā mērā ir atkarīga no katras skolas administrācijas nostājas un attieksmes. Mācību procesa intensitātes dēļ samērā mazas ir skolēnu iespējas tikties un sadarboties ar aktīvajiem vietējās kopienas iedzīvotājiem. Skolēnu vecāki galveno uzmanību pievērš bērnu sekmju rādītājiem, uzvedībai un psiholoģiskajam komfortam. Skolas pilsoniskā kultūra nav ģimeņu

prioritāšu saraksta galvgali. Pilsoniskās izglītības un pilsonisko vērtību iedzīvināšana lielā mērā ir atkarīga no pedagogiem – viņu kompetences, tematiskajām prioritātēm, personīgajām vērtībām.

„Darbā ar jauniešiem gan formālās, gan neformālās izglītības sektoros ir jāreķinās ar šīs vecuma grupas specifiskajām interesēm, vajadzībām un izpausmes formām. Jaunatnes pilsoniskajā līdzdalībā pats līdzdalības process bieži vien ir būtiskāks nekā darbošanās formālais mērķis. Jaunatnes darba vadītājiem un pedagogiem ir jāapzinās, ka pilsoniskā līdzdalība jauniešu vidū mūsdienās arvien vairāk tiek pārcelta uz sociālajiem tīkliem. Eurobarometra aptaujā (2016) 58 % Latvijas respondentu ir pauduši viedokli, ka sociālie tīkli internetā veicina demokrātiju (Eiropas Savienībā (ES) – vidēji 46 %), bet 37 % Latvijas respondentu domā, ka tie apdraud demokrātiju (ES – vidēji 27 %). Apzinoties šīs un citas iezīmes, ir iespējams pilnvērtīgi izmantot jauniešu potenciālu un sekmēt viņu iesaistīšanos savas plašākas sabiedrības dzīves uzlabošanā. IAC skolu tīkla pedagogi un jaunatnes darba organizatori par visefektīvākajām formām darbā ar jaunatni atzīst latviešu

tautas un citu Latvijā dzīvojošu tautu tradīcijām veltītus pasākumus; jauniešu piedalīšanos valsts pārvaldes iestāžu atvērto durvju dienās; vizītes vietējā pašvaldībā; jauniešu NVO dibināšanu un to ideju atbalstīšanu; pasākumus, kuros atraktīvā formā tiek piedāvāts pilsoniski nozīmīgs saturs (konkursi, sporta sacensības, videosīzētu veidošana, zibakcijas, orientēšanās pilsētvidē u. tml.); labos darbus vietējā kopienā (teritoriju sakopšana, paciņas trūcīgajiem pensionāriem, pastaigas ar vietējā pansionāta iemītniekiem, atbalsts dzīvnieku patversmēm, makulatūras vākšana u. c.); diskusiju prasmju izkopšanu debatēs, projektos un pasākumos; sadarbību starp latviešu un mazākumtautību skolām, NVO un kultūras biedrībām; pieredzes apmaiņas pasākumus, diskusiju klubus un seminārus jaunatnes izglītojamiem par pilsoniskās līdzdalības, demokrātijas, cilvēktiesību un sabiedrības saliedētības jautājumiem. Eksperti atzīmē, ka jaunatnes pilsoniskās atbildības veidošanā būtiski ir apvienot formālās un neformālās izglītības iespējas,” ir secināts pilsoniskās izglītības un pilsoniskās līdzdalības aktualitātes izvērtējumā.

Skolotāji radoši pilnveido aktivitātes

Projekta rezultātā skolotāji ne tikai aprobēja piedāvātās aktivitātes, bet tās pielāgoja un pilnveidoja atbilstīgi savu skolēnu vajadzībām un interesēm, izmantojot vietējos resursus. Apaļā galda diskusijā, ko IAC organizēja 12. oktobrī, Olaines 2. vidusskolas latviešu valodas skolotāja **Velta Šinkarenko** dalījās pieredzē par pašvaldības finansētās vasaras nometnes organizēšanu. Pirmajā gadā nometnē esot piedalījušies tikai trīs latviešu tautības bērni, šovasar – jau 15. Kopīgās aktivitātes skolēnus saliedē, veidojas draudzība, kopīgas intereses.

Jelgavas 4. sākumskolas skolotāja **Inīta Āna** stāstīja, ka skolā mācās 16 tautību skolēni. Patlaban skolā pēc slēpņošanas spēles principiem tiek veidota orientēšanās spēle „100 soļi Jelgavā”, ar kuras palīdzību skolēni varēs iepazīt dažādas vietas Jelgavā un uzzināt, kāda tām ir saistība ar konkrētās tautības iedzīvotājiem. ■

Šis raksts ir sagatavots ar SIF finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par raksta saturu atbild IAC.

